

Aan de Vaste Kamercommissie van SZW
T.av. de griffier dhr. M. Esmeijer
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Woerden, 7 juni 2017

Geachte leden van de commissie Sociale Zekerheid en Werkgelegenheid,

Op 15 juni a.s. vergadert uw commissie over een reeks van pensioenonderwerpen. Het belangrijkste onderwerp op het gebied van pensioen laat op zich wachten, nu de Sociaal-Economische Raad nog op een nieuw pensioenstelsel broedt. In afwachting van het SER-advies willen wij enkele zaken onder de aandacht brengen, die gerelateerd zijn aan de agenda voor 15 juni.

Wij vragen met name uw aandacht voor de agendapunten 'Financiële positie pensioenfondsen' en 'Generatie-effecten van het verhogen van de rekenrente voor pensioenfondsen'. Het is duidelijk dat deze onderwerpen elkaar direct raken.

Onze organisaties hebben in diverse brieven aan uw commissie de zorg omtrent de invloed van de gehanteerde rekenrente in buitengewone omstandigheden geuit. Door een kleine renteopleving hoefde er gelukkigerwijs in 2017 – nagenoeg – niet wordt gekort te worden bij pensioenfondsen. Wij zijn het echter niet eens met de opmerking van staatssecretaris Klijnsma dat er op dit moment geen bijzondere marktomstandigheden zijn. Wij zullen dit later in deze brief toelichten.

Voor uw vergadering is aan het tweede genoemde agendapunt toegevoegd de CPB-notitie 'Effecten van bodem in rekenrente voor pensioenfondsen'. Wij waren niet enthousiast over de inhoud van deze notitie en wellicht nog minder over het begeleidende schrijven van staatssecretaris Klijnsma. Waar Jong en Oud in de pensioensector op een constructieve wijze met elkaar in gesprek zijn over gezamenlijke uitgangspunten, zet de staatssecretaris op een oneigenlijke wijze Jong en Oud weer tegenover elkaar.

Wij citeren de staatssecretaris:

'Zoals het CPB laat zien, leidt het verhogen van de rekenrente ertoe dat een deel van het pensioenvermogen dat nu is gereserveerd voor de financiering van het toekomstig pensioen van jongeren, op de korte termijn gebruikt kan worden voor de indexatie van het pensioen.'

Een opmerkelijke conclusie waar bijvoorbeeld het CPB al in zijn samenvatting op pagina 1 vaststelt:

'Invoering van een bodem van 2 procent gedurende vijf jaar heeft beperkte generatie-effecten.'

En op pagina 3 schrijft het CPB:

'Als fondsen na een rentestijging wel een dekkingsgraad boven 100 procent hebben, dan kunnen zij veelal slechts gedeeltelijk indexeren volgens de regels voor bestendige indexatie.'

Om op pagina 7 te vervolgen:

'De generatie-effecten van een tijdelijke of permanente bodem van 2 procent zijn bij deze scenario's gering.'

Het is jammer dat deze nuances niet terug te vinden zijn in het begeleidende schrijven van de staatssecretaris. Helaas hebben wij geen nadere duiding van de kant van het kabinet mogen zien.

Dat geldt overigens ook voor de opmerking van het CPB op pagina 7:

'De maatregel is bij continuïteit ongunstig voor cohorten geboren na 2012, doordat zij instromen in een fonds met minder vermogen dan zonder aanpassing van de rekenrente.'

Wij dachten dat hier een typfout was gemaakt, maar het CPB meent serieus dat kinderen van vijf en jonger de dupe zouden kunnen zijn van een bodem van 2 procent, 'doordat zij instromen in een fonds met een minder vermogen'. Zo bezien zou elke uitkering ook ten koste gaan van een toekomstige generatie. Wat het CPB echter niet vermeldt is dat de gehele pensioensector feitelijk failliet is als er geen rendementen boven de twee procent worden behaald.

Ernstiger is wellicht nog, dat het huidige Financiële Toetsingskader wel toestaat een rekenrente van 2,8 procent (ABP) of 2,6 procent (Zorg en Welzijn) te hanteren bij de bepaling van de premie. Het heet dan een prudent rendement. Bij het grootste fonds leidt het verschil tussen de RTS en deze 'premie-rekenrente' in het herstelplan tot een lagere dekkingsgraad van 3,4 procent in 2020 en 4,4 procent in 2021. Kortom: waar enerzijds wordt gewaarschuwd voor de gevolgen van een bodem in de rekenrente, staat de overheid die anderzijds toe. En ondertussen waarschuwt De Nederlandsche Bank voor mogelijke kortingen in 2020/2021. Deze kortingen zijn wellicht niet of minder nodig als de premie en de verplichtingen op dezelfde grondslag zouden zijn gebaseerd.

Hier komt bij dat de problematiek wordt verergerd door het beleid van de Europese Centrale Bank. Uit zijn brief over de initiatiefnota van de heer Omtzigt valt af te leiden dat minister Dijsselbloem het effect van het ECB-beleid de pensioenfondsen op 6 procent dekkingsgraad taxeert (1 procentpunt zorgt voor een lagere dekkingsgraad van 12 procent, de invloed van het ECB-beleid is op 0,47 procentpunt verondersteld). (brief Dijsselbloem van 23 januari 2017, nr 34563)

In dit verband willen wij er op wijzen dat zowel minister Dijsselbloem als de president van de ECB Draghi de huidige rentepolitiek als 'tijdelijk' bestempelt. Hoe lang tijdelijk duurt, weten wij natuurlijk niet. Maar wel dat een tijdelijke situatie in elk geval voor de korte en middellange termijn gevolgen heeft c.q. kan hebben. Die gevolgen bestaan uit het missen van indexatie en een kans op korten. Het niet indexeren treft alle deelnemers. Bij veel fondsen is de achterstand al opgelopen tot 15 procent (op prijsbasis) en die zal alleen nog maar verder toenemen.

Kortingen – die eveneens alle deelnemers treffen - zijn door een licht hogere rente afgewend voor 2017, een kleine uitzondering daargelaten. Maar de kortingen blijven boven de markt hangen. Met de dreiging van korting in 2020/2021 in het verschiet als pensioenfondsen de MVEV (ca 104,6 procent) moeten halen én de stelling van DNB dat de pensioenfondsen – voortdurend - moeten waarschuwen voor die mogelijke korting, zal het vertrouwen in de pensioensector alleen maar afnemen. En daarmee komt ook het noodzakelijke draagvlak voor een nieuw pensioenstelsel onder druk.

Wij verwachten niet dat u in uw vergadering een nieuw standpunt inzake rekenrente zult innemen. Wij zijn er ons zeer van bewust dat het introduceren van een andere marktrente een stevige aanpassing van het FTK betekent. Ons is bekend dat u een evaluatie over dit onderwerp voorbereid en willen gaarne aan die analyse bijdragen. Deze discussie zal ook moeten worden gevoerd in het kader van het nieuwe pensioencontract. Wij komen daar te zijner tijd op terug.

Wel willen wij de nuances binnen de discussie over de rekenrente nog eens onderstrepen. Met onze bijdrage hopen wij ook te hebben aangetoond dat de voorliggende stukken slechts een deel van de problematiek weergeven.

Ook hopen wij dat een nieuw kabinet samen met de sector zoekt naar mogelijkheden om op een evenwichtige wijze over te gaan naar een nieuw stelsel, dat de facto pas tussen 2020 en 2023 kan worden ingevoerd. Wij willen ook in de komende periode op constructieve wijze aan de gedachtewisseling blijven bijdragen.

Voor verdere informatie namens de gezamenlijke ouderenorganisaties:

Willem Reijn,

Beleidsadviseur pensioenen ANBO

w.reijn@anbo.nl

Mob tel: 06 5052809

Namens de ouderenorganisaties:

ANBO

Liane den Haan
Directeur

KBO-PCOB

Manon Vanderkaa
Directeur

KNVG

Jos Werner
Vice voorzitter

NOOM

Bouchaib Saadane
Voorzitter

NVOG

Jaap van der Spek
Voorzitter

KNVG
Hogeschoorweg 21
5911 EJ Venlo
secretariaat@knvg.nl

NOOM
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
may@netwerknoom.nl

NVOG
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
nvog@gepensioneerden.nl

KBO-PCOB
Europalaan 40
3526 KS Utrecht
info@kbo-pcob.nl

ANBO
Postbus 2012
3440 DA Woerden
www.anbo.nl